

MILLER-BEMUTATÓ KECSKEMÉTEN

Március 4-én este Mr. Alfieri újra megjelent a színpad előtt — ezúttal a Kecskeméti Katona József Színházban —, hogy csendes szomorkás hangon felidézze Eddie Carbone értelmetlen halálba torkolló, megrázó történetét. Mert a dráma most is riadt csendet, szorongó figyelmet parancsol a közönségre, jóllehet, a nézők nagy része még élénken emlékszik a nagy sikerű budapesti előadásra, vagy a vitathatóan megoldott, inkább a világsztárok színészi alakítására épülő filmre.

Ismerjük el a kecskemétiiek bátorságát, akik lényegesen korlátozottabb lehetőségeik ellenére is merték vállalni a kínálkozó (esetleg elmarasztaló) összehasonlítás veszélyét is, „pusztán” a jó színház varázsának megteremtése reményében. Mert ki merné tagadni, hogy a lassan élő klasszikussá váló Miller neve garanciát jelent a színpadon?

Az „Édes fiai” korábbi, országos elismerést kiváltó bemutatója már eljegyezte a nagy amerikai realizával a kecskeméti színházat, megtisztelő rangot adva művészeinek. De éppen ez a hagyomány kötelez, éppen ez állította magasra a mércét, melyet elérni nem könnyű feladat. Különösen arra gondolva, hogy a magyar közönség már úgyszólván valamennyi jelentősebb Miller-művet megismerhetett fővárosi és vidéki színházaink jobbnál jobb előadásában. Könnyen kijár hát kísérletezőknek a reprodukálás vádjá, ha nem próbálnak az előadásnak valami sajátos ízt kölcsönözni. Az időálló művek értéke azonban éppen abban rejlik, hogy több megközelítési lehetőséget kínálnak a hozzáértő számára. Így a „Pillantás” is, mely az örök érvényű emberi szenvedélyek ábrázolásában tagadhatatlan rokonságot árul el a görög tragédiákkal.

Földeák Róbert, a darab rendezője ezeket a vonásokat igyekszik hangsúlyozni, szinte mellékessé téve, hogy Eddie Carbonet éppen New Yorkban éri a halálos szűrés. Rendezői koncepciója hüen követi a szerző elképzeléseit, aki maga is ezt írja: „Számomra a színház elsősorban a szenvedély kifejezésének eszköze. Bármilyen fontosak a stílus és forma kérdései, azok mégiscsak eszközök, szerszámok, amellyel felfeszíthetjük a tapasztalat kitaposott, megszábotott felületeit, melyek mögött az élő gondolatok, érzések rajzanak.”

Hünek maradni a szerzői elképzeléshez. Az ilyen művészi alázat csak erénye lehet a rendezésnek, mely láthatóan igyekezett kiaknázni a darabban rejlő lehetőségeket — olykor talán túlságosan is. Ezzel magyarázható, hogy már az expozíció során oly magas hőfokon izzik a színpad levegője, ami megnehezíti a szenvedélyek további fokozását, a végső összecsapásig. Így az események nem egymásból folynak már szükségszerűen és mégis váratlan fordulatokat véve, hanem egymásra halmozódnak, feleslegesen siettetve a végkifejledést. A jellemek közötti kapcsolatok leegyszerűsítve kerülnek a néző elé, aki így nem látja világosan, hogy Eddie tragédiáját nem kizárólag ő maga okozza, hanem számtalan más tényező segíti. Még Beatrice és Catherine is. A figurák romantikusan egysíkúvá lesznek. Pedig az életszerű ábrázolás közel áll Földeák Róbert Miller-értelmezéséhez.

Zavaró momentum még az első felvonás zárójelenetének túlzottan patetikus beállítása, mely megtöri az addig minden teatralitást nélkülöző előadás hangvételét. Nyilván nagy gondot okozott a megfelelő szereposztás is, ami az előadás sebezhető oldala. Biztos pontok mellett néhány egyenetlen teljesítményt találunk, ami természetesen károsan befolyásolja az együttes teljesítményét.

Carbone kulcsfontosságú szerepét Fekete Tibor alakítja — kissé mereven, leegyszerűsítve ezt a nagyon is összetett jellemet. Nem tudja elhítni, hogy minden emberi gyarlósága és szörnyű kettős vétké ellenére van benne „valami tiszta”, amiért Miller — és a néző — rokonszenve végigkíséri elannyira, hogy halálát „némi szorongással gyászolja”.

Moór Marianne bizonytalan kezdés után egyre magabiztosabban oldja meg Catherine szerepét; plasztikusan érzékeltetve gyámjához fűződő szeretete és Rodolpho iránti szerelme közti vívódását. Az est legsikeresebb alakítása Göndör Klára Beatrice-je. Szerepét nagyszerűen építi fel, kifinomult eszközökkel tárva elénk a hétköznapi gondjaiba beleszürkült asszony fájdalmát, aki a szeretett gyermekben kénytelen vetélytársát látni. Férjével folytatott rezignált dialógusai éppoly meggyőzőek, mint amikor a második felvonás végén féltő megbocsátással próbálja óvni a fenyegető veszélytől emberét. Alfierit fölnyes magabiztonsággal játssza Mester János, Marcót néhol nagyon visszafogottan Piroth Gyula, Rodolphót sematikusán Papp László. A díszleteket tervező Borcsa István színpadképe megfelel a várakozásnak: nem ad sem többet, sem kevesebbet.

V. I. Z.